

El grau en què una llengua és emprada en l'àmbit familiar constitueix probablement la dada puntual que més ens diu sobre la seva presència en les relacions interpersonals i és l'índex més significatiu de l'arrelament d'aquesta llengua en la vida quotidiana. Cal tenir en compte que la conversa familiar constitueix la major part de la pràctica lingüística oral de cada dia per a gran part de la població i que la llengua parlada en família és la que determina en general la primera llengua dels infants, la qual es converteix normalment en la llengua d'ús més freqüent dels adults.

Així, en una societat concreta, l'evolució del percentatge d'ús familiar d'una llengua al llarg del temps constitueix una informació clau per conèixer l'evolució de la presència social d'aquesta llengua.

En el cas del català, la manca d'informació existent sobre l'ús en general inclou una gran insuficiència de dades sobre l'ús familiar, cosa que constitueix certament una limitació greu del nostre coneixement de la realitat sociolingüística. Aquestes ratlles són un intent de pal·liar aquesta limitació mitjançant la recopilació i presentació de les dades disponibles que ens poden donar informació sobre l'evolució de l'ús del català com a llengua familiar en el conjunt de Catalunya. M'ocuparé per tant només de les dades que es refereixen a la totalitat del Principat.

Com que les informacions disponibles en aquest moment sobre la qüestió, que són les que s'inclouen a l'annex, resulten insuficients per conèixer bé el tema, gran part de les consideracions que faré només es basen en indicis i per poder-les verificar caldria que es generés més informació. En aquest sentit, un altre motiu per efectuar aquesta presentació de les dades de què disposem és el de conèixer les que ens manquen i facilitar així que s'esmeni aquesta mancança.

En primer lloc presentaré una relació de les diferents fonts utilitzades i de les dades disponibles sobre la qüestió i posteriorment faré unes reflexions sobre aquestes dades.

1. FONTS UTILITZADES

Pel que fa a les fonts documentals utilitzades, es tracta, d'una banda, de dos treballs dels quals extrec sèries de dades que consisteixen en percentatges de llengua familiar catalana per edats i, d'altra banda, d'un grup d'estudis d'on només extrec dades puntuals.

Els treballs del primer tipus són l'enquesta INUSCAT 1993 (ALABART *et al.*, 1993) i el cens escolar del SEDEC corresponent al curs 1989-90.

L'INUSCAT 1993 és una enquesta sociolingüística efectuada a la darrera de 1993 en el marc dels treballs preparatoris del projecte INUSCAT, el qual consisteix en l'elaboració d'un índex de l'ús del català actualitzable periòdicament. L'enquesta, que té per àmbit Catalunya, es basa en una mostra de 1.500 persones, connectades telefònicament. Una de les preguntes s'ocupa del grau en el qual els enquestats empren el català en família. Les respostes consisteixen en la tria d'una puntuació en una gama que va de l'1 (mai) al 9 (sempre). Tot i que els resultats no ens permeten saber clarament el percentatge dels que parlen

o no parlen català en família, si que ens donen informació sobre l'evolució de la intensitat d'aquest ús per grups d'edat, que és el que aquí ens interessa sobretot (Quadre 1).

Els censos escolars del SEDEC són efectuats cada tres anys amb una metodologia semblant des del curs 1986-87. Aquests censos s'ocupen de diferents qüestions relacionades amb l'educació. Pel que fa a la llengua, ens indiquen la llengua de les classes i la llengua familiar dels alumnes. La informació sobre la llengua familiar, que és la que aquí ens interessa, la proporcionen per a cada classe els mestres corresponents. Aquests coneixen prou els infants i els pares com per saber, sense gaire risc d'equivocar-se, la llengua familiar de cada alumne. Atès que els infants de 6 a 14 anys van tots a l'escola i podem obtenir dades de llengua familiar curs per curs, els censos escolars ens permeten veure l'evolució de la llengua familiar, concretament entre les generacions més joves, d'una manera més precisa i significativa que qualsevol altre recull disponible. Es tracta, doncs, d'un instrument de primera magnitud per conèixer aquest aspecte essencial de la nostra realitat sociolingüística. Les opcions de resposta a la pregunta dels censos escolars sobre la llengua familiar són dues: castellà i català. L'únic cens escolar del qual disposem de dades de llengua familiar per nivells d'instrucció és el de 1989-90 i per això només presento aquest en forma de quadre (Quadre 2).

Pel que fa als estudis dels quals només tenim en compte aquí dades puntuals, es tracta de les dues altres enquestes existents amb preguntes sobre llengua familiar que tenen per àmbit Catalunya, dels dos censos més recents i de diferents treballs sobre fecunditat diferencial.

L'enquesta més antiga que ens dóna dades fiables de la llengua familiar en el conjunt de Catalunya és l'efectuada el 1979 per BIBILONI i JUNYENT (1979); RODRÍGUEZ (1979, p. 202). Forma part d'un estudi sociològic d'àmbit estatal amb enquestes independents en diferents zones. Aquest estudi ens dóna informació sociolingüística del Principat, el País Valencià i les Illes, incloent-hi dades sobre llengua familiar en aquests territoris.

L'altra enquesta existent que ens dóna dades sobre llengua familiar a Catalunya és la de LINE STAFF (1993), efectuada el 1992. Es tracta d'un estudi sobre l'actitud dels consumidors davant l'ús del català a la vida comercial encarregat per l'Institut de Sociolingüística Catalana.

Els dos censos més recents no necessiten comentari i els estudis sobre fecunditat diferencial són bàsicament un treball de SARRIBLE (1987) i el capítol dedicat a la fecunditat

Quadre 1

Enquesta INUSCAT 93. Ús del català en família dels entrevistats segons els grups d'anys de naixement (per quinquennis). (Vull agrair a l'equip encarregat de l'INUSCAT el fet d'haver elaborat aquest quadre per al present treball.)

Nats 1976-77	16-17 anys	5,10
Nats 1971-75	18-22 anys	4,62
Nats 1966-70	23-27 anys	5,21
Nats 1961-65	28-32 anys	6,01
Nats 1956-60	33-37 anys	5,84
Nats 1951-55	38-42 anys	5,78
Nats 1946-50	43-47 anys	5,96
Nats 1941-45	48-52 anys	5,83
Nats 1936-40	53-57 anys	5,88
Nats 1931-35	58-62 anys	6,18
Nats abans 1931	Més de 62 anys	6,79

de l'explotació de l'Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona de 1990 (FLAQUER, *et al.*, 1992, p. 51).

2. LA LLENGUA DELS INFANTS EN EL CENS GENERAL DE 1986

Abans de passar a comentar les dades que acabo d'esmentar, vull fer notar que la presa en consideració d'una de les informacions que apareixen a l'annex ens pot donar certa llum sobre una polèmica que ha tingut lloc entre nosaltres amb relació a la interpretació del resultat del cens del 1986 que es refereix a la capacitat d'expressió oral en català dels infants de 2 a 4 anys. Es tracta concretament de la diversitat d'opinions entre REIXACH (1990, p. 103) i BAÑERES (1992) sobre aquesta qüestió. REIXACH considerava que aquest percentatge, que com veiem a l'annex és sorprenentment baix, del 30%, era inferior al coneixement real d'aquest grup d'edat, ja que una part de les famílies no responia amb la mateixa objectivitat en aquest cas que en el cas dels individus més grans. BAÑERES, en canvi, donava arguments que el portaven a creure que aquest resultat era correcte. Doncs bé, si comparem, d'una banda, aquest 30% de capacitat d'expressió oral en català que segons el cens del 1986 tenien els infants de 2-4 anys, és a dir els nats del 1982 al 1984, amb, d'altra banda, la xifra de llengua familiar catalana dels nens nascuts el 1982 i el 1983 que, segons el Quadre 2, és del 41%, resulta que la xifra de saber parlar del cens és clarament inferior a la xifra de llengua familiar esmentada. Veiem doncs que aquesta comparació abona l'opinió que la resposta a la pregunta del cens de 1986 sobre la capacitat d'expressió oral en català va donar, en el cas dels nens de 2-4 anys, un resultat clarament inferior als coneixements reals d'aquests infants.

3. REFLEXIONS SOBRE LES DADES DISPONIBLES

Després d'aquest incís, em basaré en les dades disponibles, que apareixen a l'annex, per efectuar una sèrie de reflexions sobre la manera com ha evolucionat la llengua familiar de la població de Catalunya durant les darreres dècades. Aniré examinant les diferents franges d'edat de la població actual, tot partint de la població activa amb més anys.

3.1. *Els nascuts des dels anys trenta fins a la meitat dels seixanta*

El grup dels nats just abans la Guerra Civil i durant aquesta, és a dir els nats durant els anys trenta, marca un punt de ruptura pel que fa a l'evolució del català com a llengua familiar a Catalunya. Les dades disponibles (Quadre 1) ens indiquen que l'ús del català en família dels nats aquests anys representa una davallada respecte a l'ús dels grups nats abans. Aquesta davallada s'explica bàsicament perquè el grup citat és el de més edat entre els que tenen més percentatge de nascuts fora de Catalunya, tal com ens indiquen les dades disponibles sobre nascuts fora segons l'edat que consten a l'annex. El motiu és que els integrants de la primera part de la gran onada immigratòria que va arribar a Catalunya els anys cinquanta, seixanta i primera meitat dels setanta (REIXACH, 1990, p. 88) eren persones nades majoritàriament durant la dècada dels trenta.

La resta dels que varen protagonitzar aquesta gran immigració havien nascut bàsicament durant les dues dècades posteriors als anys trenta. Per tant entre el conjunt dels nats durant els quaranta i els cinquanta el percentatge de nascuts fora també és important (vegeu Dades Puntuals a l'annex). Això explica en bona mesura que des dels nascuts a la segona meitat dels trenta fins als nascuts a la meitat dels seixanta sembli mantenir-se, amb certs alts i baixos, més o menys el mateix percentatge de català com a llengua familiar (Quadre 1).

3.2. Els nascuts després de la meitat dels seixanta

En canvi, quan examinem els nascuts després de la meitat dels seixanta, els quals tenen menys proporció de nascuts fora (vegeu Dades Puntuals a l'annex) perquè ja no inclouen els efectius de la gran immigració, resulta que el grau d'ús familiar del català no tan sols no es recupera, sinó que disminueix de nou. En aquest cas les xifres que tenim no provenen sols de l'enquesta INUSCAT 93, sinó també dels censos escolars i de les altres dues enquestes que ens indiquen la llengua familiar de la població adulta de Catalunya (vegeu l'annex). Comparant els censos amb aquestes dues enquestes veurem seguidament que entre els nascuts després de la meitat dels seixanta s'empra menys el català en família que entre els nascuts abans, corroborant així la davallada que podem apreciar en els resultats de l'INUSCAT 93 (Quadre 1). Pel que fa a la llengua familiar dels nats després del 1965, sabem que, segons el cens escolar del 1989-90, usa el català el 40% del conjunt dels nascuts entre el 1976 i el 1983 (Quadre 2). Disposem també del percentatge d'ús familiar del català dels nats el 1979 i 1980 segons el cens escolar de 1986-87, que és del 39%. Remarquem que aquesta xifra coincideix amb la que ens dona el cens escolar del 1989-90 per als mateixos anys de naixement, com es pot veure en el Quadre 2, la qual cosa ajuda a validar els resultats dels dos censos escolars. D'altra banda, pel que fa als nascuts abans de 1965, disposem dels resultats de l'enquesta efectuada per LINE STAFF, segons els quals els qui tenien més de 18 anys el 1992 usaven en família principalment el català en un 56% i el grup de 18-25 anys (nascuts de 1967 a 1974) era el que menys l'usava. N'hem de deduir per tant que els nascuts abans de 1968 l'empraven en un percentatge superior al 56%. L'altra enquesta existent que ens dona dades de l'ús familiar dels adults a tot Catalunya, la de BIBILONI-JUNYENT, efectuada el 1979, ens indica que el 51% dels que tenien llavors més de 18 anys (nats abans de 1962) usaven el català de manera exclusiva en aquest àmbit. Sembla doncs clar que els nascuts després de la meitat dels anys seixanta usen el català en família notòriament menys que els nascuts abans.

Com es produeix aquesta situació? En primer lloc cal fer notar que, si bé és veritat que els nats posteriorment a la meitat dels anys seixanta tenen un alt percentatge de nascuts a Catalunya, també és cert que es tracta del grup amb més pares nascuts a fora (vegeu Dades Puntuals a l'annex). Els seus integrants són bàsicament fills de la generació nascuda

Quadre 2

SEDEC. Cens escolar 1989-90. Llengua familiar per cursos de 1r a 8è d'EGB. (Vull agrair a Santiago Vial, del SEDEC, el fet d'haver elaborat aquest quadre per al present treball.)

<i>Nivell</i>	<i>Any naixement</i>	<i>Català</i>	<i>%</i>	<i>Castellà</i>	<i>%</i>
1r	1983	29.566	42	41.520	58
2n	1982	31.135	41	44.925	59
3r	1981	33.039	41	47.794	59
4t	1980	33.983	40	51.602	60
5è	1979	36.126	39	56.673	61
6è	1978	38.425	39	60.857	61
7è	1977	38.883	38	62.556	62
8è	1976	39.001	39	60.646	61
Total		280.158	40	426.573	60

durant els anys trenta, quaranta i cinquanta, la qual ja hem vist que està formada en bona part pels components de la gran onada immigratòria que va arribar a Catalunya entre el 1950 i el 1975. D'altra banda, segons ens mostren les enquestes metropolitanes (SUBIRATS, 1991, pp. 16-21; SUBIRATS *et al.*, 1992, pp. 45-47), a la zona de Barcelona, on es concentra la major part de la població d'origen immigrat, els matrimonis formats per dues persones amb la mateixa llengua primera o principal parlen quasi sempre als fills en aquesta llengua, de manera que la gran majoria dels fills dels nascuts a fora tenen com a llengua principal el castellà. Això explica que no hi hagi una recuperació del percentatge de català llengua familiar en la generació que ens ocupa. Tanmateix, no explica la davallada d'aquest percentatge. Per què té lloc doncs aquesta davallada? Em sembla que el factor que més la determina és la fertilitat diferencial, encara que pot haver-hi ajudat el capteniment d'un sector de matrimonis lingüísticament mixtos. Quan parlo de fertilitat diferencial em refereixo a la fertilitat clarament més alta que sembla que va tenir la població nascuda fora respecte a l'autòctona en la primera època després de la gran immigració. Aquest fenomen ha estat posat de manifest en un treball demogràfic de SARRIBLE (1987, p. 56). Pel que fa a la influència dels matrimonis mixtos en la davallada en qüestió, cal dir que la tria de la llengua amb els fills en aquestes famílies és en certa forma un reflex de la situació sociolingüística de cada època (VILA, 1993, p. 13). Així, la dràstica repressió contra el català exercida durant les llargues dècades de la dictadura i la immigració massiva van ajudar probablement al fet que durant el període anterior a la restauració de l'autonomia es produís una tria més aviat favorable al castellà entre els matrimonis mixtos de les zones amb més població d'origen immigrat. Això és el que sembla desprendre's del treball esmentat de VILA (1993, p. 13), segons el qual durant el període citat, a Barcelona, els matrimonis mixtos es decantaven més aviat a favor del castellà, mentre a la Catalunya exterior a la conurbació barcelonina es produïa el fet contrari.

3.3. *Els nascuts després de la meitat dels setanta*

Si ens fixem ara en les dades disponibles sobre els més joves, resulta que, malgrat que els nascuts després de 1965 tinguin globalment un ús familiar del català inferior als nascuts abans, entre els nats després de la meitat dels setanta sembla produir-se una certa remuntada. Així, amb relació als nascuts a la segona meitat dels setanta, el Quadre 1 ens indica que tenen un ús familiar del català lleument superior al dels nats a la primera meitat de la dècada, encara que cal tenir en compte que la casella del quadre que es refereix als primers no abraça tot el quinquenni sinó només una part. Pel que fa als nats a la primera meitat dels vuitanta, veiem en el Quadre 2 que el seu percentatge de català llengua familiar és lleument superior al dels nats en el quinquenni anterior, ja que augmenta des d'un 38 o 39% entre els nats de 1976 a 1979 a un 42% entre els nats el 1983. Respecte als nascuts a la segona meitat dels vuitanta, tenim un índex que ens permet pensar que és probable que també en aquest cas el seu percentatge sigui superior al del quinquenni anterior. Es tracta de la comparació entre els resultats dels dos últims censos generals pel que fa a la capacitat d'expressió oral dels nens de 2-4 anys. Segons els censos, el percentatge dels nens de 2-4 anys que saben parlar català passa del 30% el 1986 (es tracta dels nats de 1982 a 1984) al 52% el 1991 (es tracta dels nats de 1987 a 1989). És evident que l'existència, segons els censos, d'aquest important augment en el coneixement del català parlat no ens indica que hi hagi hagut un augment similar del percentatge del català com a llengua familiar. D'una banda, ja hem vist abans que els esmentats resultats censals no coincideixen amb els de l'ús familiar del català. D'altra banda, probablement un dels motius d'aquest augment de la resposta relativa a saber parlar català sigui el fet que durant aquests anys els infants han acudit de manera creixent a les guarderies i aquestes s'han anat catalanitzant.

Tanmateix sembla raonable pensar que part d'aquest notable augment de la capacitat d'expressió oral en català que apareix en els censos pugui provenir d'un augment del percentatge de llengua familiar catalana entre els nascuts a la segona meitat dels vuitanta respecte als nats a la primera meitat, continuant així la tendència creixent detectada durant els dos quinquennis anteriors. Tenim motius per pensar, per tant, que entre els nascuts durant la segona meitat dels setanta i durant els vuitanta l'ús del català en família és lleument més alt entre els més joves aproximadament, fent així que es remunti parcialment la davallada produïda entre els qui van néixer de 1965 a 1975.

El factor que més pot explicar aquest probable augment de l'ús del català en família per part dels nascuts després de la meitat dels setanta és que, a Catalunya, les diferències de fertilitat entre els grups lingüístics han anat disminuint al llarg de les darreres dècades. Així es posa de manifest, per exemple, en el capítol dedicat a la fertilitat diferencial de l'explotació de l'Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona 1990 (FLAQUER *et al.*, 1992, pp. 56-61). En aquest estudi veiem com des de la dècada dels setanta a la dels vuitanta les diferències de fertilitat entre els diversos grups socials han minvat notablement. Concretament, s'hi documenta una disminució de les diferències de fertilitat entre els grups de matrimonis segons l'origen, entre les categories socio-econòmiques, entre els nivells d'instrucció i entre la població de les diferents corones entorn de Barcelona. Atesa l'estreta relació de totes aquestes variables amb la llengua principal dels individus, podem inferir del que acabem de dir que les diferències de fertilitat entre els grups lingüístics també deuen haver disminuït. Ens ajuda a arribar a aquesta conclusió l'estudi ja citat de SARRIBLE (1987, p. 56), en el qual se'ns mostra que en pocs anys s'ha reduït la important diferència de fertilitat entre les dones immigrades i les autòctones que es produïa en els primers anys després de la gran immigració. Segons SARRIBLE, la notable fertilitat de les immigrades a mitjans dels setanta era deguda a una acumulació de naixements en un període determinat, produïda pel canvi de residència, però la seva descendència final semblava en definitiva no gaire diferent de la de les autòctones. Respecte al comportament demogràfic d'aquestes cal dir que s'ha produït probablement un fenomen que pot contribuir a explicar tant aquesta similitud de les descendències finals com la lleu remuntada de l'ús familiar del català. Es tracta de la possibilitat, també documentada per SARRIBLE (1987, p. 48), que les dones de classe mitjana-alta, majoritàriament de llengua catalana, hagin retardat el naixement dels fills en els lustres anteriors al període analitzat i els puguin haver tingut durant aquest període, en edats més avançades que no s'acostumava a fer anteriorment. D'altra banda, i deixant la qüestió demogràfica, un factor que pot haver ajudat també al lleuger creixement de l'ús familiar del català entre els nats després de 1975 és la restauració de l'autonomia i el procés de recuperació del català endegat a partir d'aquest canvi. Com hem vist abans, la tria de la llengua amb els fills en els matrimonis lingüísticament mixtos és en bona part un reflex de l'entorn sociolingüístic, per tant aquesta recuperació social del català pot haver influït en una tria més favorable a aquesta llengua. L'estudi citat de VILA (1993, p. 13) sembla confirmar-nos que efectivament és així, ja que ens presenta indicis sòlids que durant els anys vuitanta, a la zona de Barcelona, s'ha produït un augment del percentatge de famílies mixtes que trien l'ús del català amb els fills. Podem dir, doncs, que la disminució de la fertilitat diferencial i el procés de normalització lingüística són probablement les causes de la lleugera remuntada de l'ús familiar del català que sembla haver-se produït entre els nascuts després de la meitat dels setanta.

4. CONCLUSIÓ

En resum, tenim motius per creure que durant les últimes dècades l'evolució del català com a llengua familiar a Catalunya ha estat la que segueix. Fins als primers cinquanta,

les dades disponibles ens indiquen que una àmplia majoria de la població tenia com a llengua familiar el català. El gran canvi en aquest sentit es produeix amb la important onada immigratòria, formada bàsicament de persones castellanoparlants, que va rebre Catalunya durant els anys cinquanta, seixanta i setanta. Aquesta gran immigració va produir lògicament una disminució important del percentatge d'ús familiar del català. La prohibició que practicava la dictadura de qualsevol presència pública o institucional significativa de la llengua catalana va dificultar enormement l'aproximació dels immigrants a aquesta llengua i va fer que en alguna zona amb forta immigració, com la ciutat de Barcelona, els matrimonis mixtos es decantessin clarament pel castellà amb els fills. Sabem també que la gran majoria dels nascuts fora parla amb els seus fills en castellà, per això aquests tenen molt majoritàriament el castellà com a llengua primera i per tant també com a llengua familiar. A més, durant els primers anys després de la seva arribada, les dones nascudes fora tenien una fertilitat força superior a la de les autòctones. Aquests dos darrers fets han comportat que la generació que inclou els fills dels qui van formar la gran onada immigratòria tinguin un percentatge d'ús familiar del català inferior al de la generació dels seus pares. En els últims lustres, tanmateix, s'ha produït una important reducció de les diferències de fertilitat entre els grups lingüístics, la qual cosa ha comportat probablement que després de 1975 hagi anat augmentant una mica el percentatge dels fills de catalanoparlants sobre el total d'infants. Aquest pot ser un dels motius principals que els nats després de la data esmentada tinguin uns percentatges d'ús familiar del català lleument creixents a mesura que baixa l'edat. També deu haver influït en aquesta lleugera remuntada el procés de normalització lingüística endegat amb la restauració de l'autonomia, ja que aquest procés ha provocat probablement una tria més favorable al català entre els matrimonis mixtos de certes zones.

És difícil preveure com pot evolucionar en un pròxim futur l'ús del català en família. Podem dir, tanmateix, que, sense canvis notables en la situació sociolingüística, no sembla que el lleuger creixement que s'ha produït entre els nascuts en els últims lustres es pugui anar mantenint entre els nascuts a partir del noranta fins a aconseguir una forta recuperació del percentatge de català en aquest àmbit. D'una banda, perquè les xifres conegudes ens indiquen un augment només lleuger. D'altra banda, perquè el factor principal d'aquest augment és, segons sembla, la minva de la diferència de fertilitat entre els grups lingüístics i aquesta diferència ja ha esdevingut molt minsa durant els anys vuitanta. És improbable doncs que només comptant amb el procés demogràfic en curs es puguin recuperar entre els nats durant la present dècada dels noranta o la que ve percentatges de llengua familiar catalana majoritaris, com els dels nascuts abans de 1965, encara que ens hi podem acostar. Ara bé, hem vist que, a més de l'evolució demogràfica, hi ha un altre factor que pot contribuir a l'augment de l'ús familiar del català: els avenços en el procés de normalització lingüística. Hi hauria, doncs, més probabilitats que el percentatge d'ús familiar del català continués augmentant d'una manera progressiva entre els qui neixin a partir d'ara fins a recuperar xifres com les de l'actual població adulta si es donessin nous passos endavant en el procés de recuperació del català, posant en marxa, per exemple, iniciatives com el Pla General de Normalització Lingüística o una nova legislació sobre la llengua. Una intensificació de la política de normalització lingüística és, doncs, necessària, entre altres motius importants, per ajudar a mantenir en un àmbit tan decisiu com el familiar una presència del català que sigui suficient per assegurar el seu futur.

— *Llengua a casa a Catalunya (població de més de 18 anys) segons l'enquesta de BIBLONY/JUNYENT de 1979*: 51% català i 6% bilingüe (RODRÍGUEZ, 1979, p. 202).

— *Llengua familiar a Catalunya (població de més de 18 anys) segons l'enquesta de LINE STAFF de 1992*: 53% català sempre o quasi; 3% més català que castellà; 4% les dues igual; 4% més castellà que català i 34% castellà sempre o quasi. Els de 18-24 anys (nats de 1968 a 1974) són els que tenen el percentatge més baix d'ús familiar del català (LINE STAFF, 1993, p. 36).

— *Llengua familiar entre els alumnes del primer cicle d'EGB (1r i 2n nivells) segons el cens escolar del 1986-87* (nats el 1979 i el 1980): 39% català (BAÑERES, 1992, p. 137).

— *Capacitat d'expressió oral en català dels nens de 2-4 anys segons el cens general del 1986* (nats del 1982 al 1984): 30% (REIXACH, 1990, p. 98).

— *Capacitat d'expressió oral en català dels nens de 2-4 anys segons el cens general del 1991* (nats del 1987 al 1989): 52% (Institut d'Estadística de Catalunya, 1993, p. 28).

— *Nats fora per edats segons l'enquesta de LINE STAFF de 1992*. La cohort decennal amb més percentatge de nats fora és la de 45-54 anys (nats de 1938 a 1947), seguida de les que l'envolten: 35-44 anys (nats de 1948 a 1957) i 55-64 anys (nats de 1928 a 1937). Entre els de 18-25 anys (nats de 1967 a 1974) disminueixen els nascuts fora i augmenten molt els nascuts a Catalunya fills de nascuts fora (LINE STAFF, 1993, p. 27).

BIBLIOGRAFIA

- ALABART, Anna; ARAGAY, Josep M., i SABATÉ, Juli (1993), *L'INUSCAT 1993* (fotocopiats).
- BAÑERES, Jordi (1992), «La llengua dels infants en el cens lingüístic del 1986», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 10, València, Tres i Quatre, pp. 131-141.
- BIBILONI, J., i JUNYENT, R. (1979), «Informe sobre l'ús del català a Catalunya, País Valencià i les Illes Balears», *Perspectiva Social*, 14, pp. 161-171.
- FLAQUER, Lluís; MASATS, Marta; MENDIZÁBAL, Enric i PUJADAS, Isabel (1992), *Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona 1990. Condicions de vida i hàbits de la població. Volum 1: Aspectes demogràfics i característiques familiars i relacionals*, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.
- INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA(1993), *Primera explotació i anàlisi del cens lingüístic 1991* (fotocopiats).
- LINE STAFF CONSULTING (1993), *Actituds davant l'ús comercial del català*, Institut de Sociolingüística Catalana (fotocopiats).
- REIXACH, Modest (1990), *Difusió social del coneixement de la llengua catalana. Anàlisi de les dades lingüístiques del padró d'habitats de 1986 de Catalunya, Illes Balears i País Valencià*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Direcció General de Política Lingüística.
- RODRÍGUEZ, J. (1979), «Estudios del CIS: desarrollo regional, democracia, autonomías», dins *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 6, pp. 183-233.
- SARRIBLE, Graciela (1987), «La fecundidad en Barcelona —ciudad— en la década del 70 (nativos y migrantes)», *Perspectiva Social*, 1987, 24, pp. 39-57.
- SUBIRATS, Marina (1991), *Enquesta Metropolitana 1986. Condicions de vida i hàbits de la població de l'àrea metropolitana de Barcelona. Volum 20: Transmissió i coneixement de la llengua catalana a l'àrea metropolitana de Barcelona*, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.
- SUBIRATS, Marina; MASATS, Marta, i SÁNCHEZ, Cristina (1992), *Enquesta de la Regió Metropolitana de Barcelona 1990. Condicions de vida i hàbits de la població. Volum 4, Educació, llengua i hàbits culturals*, Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona.
- VILA, Francesc Xavier (1993), *Transmissió dels idiomes en les parelles lingüísticament mixtes*, Generalitat de Catalunya, Institut de Sociolingüística Catalana.